

Quick Scan Flora en Fauna

Geelkerkenkamp 18-20 Oosterbeek

Quick Scan Flora en Fauna

Geelkerkenkamp 18-20 Oosterbeek

Titel	Quick Scan Flora en Fauna Geelkerkenkamp 18-20 Oosterbeek
Uitvoering	Bureau Bleijerveld/Ruimte voor Advies
Opdrachtgever	Buro Boot Plesmanstraat 5 3900 AM Veenendaal
Datum	28 september 2016
Status	definitief

Andringastrjitte 27
8495 JZ Aldeboarn

mob 06-40559568
bleijerveld@ruimtevooradvies.nl

www.ruimtevooradvies.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding & doel	1
1.2	Methoden	2
1.3	Plangebied	2
1.4	Ingreep	4
2	Beschermde gebieden	5
2.1	Aanwezigheid beschermde gebieden	5
2.2	Effecten beschermde gebieden	5
3	NDDF-gegevens	6
4	Beschermde soorten	7
4.1	Planten	7
4.2	Zoogdieren	7
4.3	Vleermuizen	7
4.4	Vogels	9
4.5	Amfibieën	9
4.6	Reptielen	9
4.7	Vissen	9
4.8	Ongewervelden	9
4.9	Samenvatting	10
5	Conclusies	11
5.1	Beschermde gebieden	11
5.2	Beschermde soorten	11
5.3	Maatregelen	11
6	Bronnen	12

Bijlage I Wettelijk kader en beleidskader

1 Inleiding

1.1 Aanleiding & doel

Aan de Geelkerkenkamp te Oosterbeek (gem. Renkum) ligt een landbouwenclave binnen de bebouwde kom met een cluster woningen (fig. 1). Het voornemen bestaat om twee van de woningen te slopen en te vervangen door nieuwbouw van drie woningen. Onder meer bij ruimtelijke ingrepen dient rekening te worden gehouden met beschermde soorten en gebieden. Wet- en regelgeving omtrent deze soorten en gebieden is vastgelegd in de Flora- en faunawet (Ff-wet), Natuurbeschermingswet (NB-wet) en de provinciale structuurvisie/ verordening.

Figuur 1. Oosterbeek met globale ligging plangebied (rood).

Het onderhavige rapport beschrijft de resultaten van een zogenaamde quick scan van beschermde natuurwaarden in en rond het plangebied. De rapportage kan dienst doen als onderbouwing bij bestemmingsplanwijzigingen en ontheffings- of vergunningaanvragen in het kader van de Ff-wet respectievelijk NB-wet. Een quick scan betreft een beoordeling van de aanwezige natuurwaarden in en rond het plangebied. Bronnenonderzoek, een terreinbezoek en ecologische kennis vormen de basis van de beoordeling. De quick scan is een momentopname en geen standaard veldinventarisatie waarbij meerdere veldrondes in een seizoen worden uitgevoerd. Een quick scan geeft daardoor een beperkter beeld dan een standaard veldinventarisatie. Omdat het onderzoek een momentopname betreft kan geen rekening worden gehouden met de dynamische aspecten van natuur, zoals migratie en kolonisatie door soorten en veranderd terreingebruik en -beheer na afloop van het onderzoek.

1.2 Methoden

Bij de beoordeling van het plangebied is een bronnenonderzoek verricht naar het voorkomen van beschermde soorten en de ligging van beschermde gebieden in de regio. Daarvoor is de Nederlandse Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd en, indien nodig, verspreidingsatlassen. Voor de ligging van beschermde gebieden is gebruik gemaakt van Synbiosys.alterra.nl en de digitale atlas van provincie Overijssel. Op 19 april 2016 is het plangebied bezocht. Daarbij is gelet op de daadwerkelijke aanwezigheid van beschermde soorten en indirecte aanwezigheid in de vorm van sporen (verblijfplaatsen, wissels, pootafdrukken en dergelijke). Verder is het terrein beoordeeld op de geschiktheid voor beschermde soorten (habitatbeoordeling).

1.3 Plangebied

Het plangebied wordt gevormd door de erven van Geelkerkenkamp 18-20, de meest westelijke woningen van het cluster huizen in de landbouwenclave (fig. 2). Het gaat om een twee-onder-een-kapwoning uit de jaren vijftig met

Figuur 2. Luchtfoto plangebied uit 2014 (bron: prov. Gelderland) met bij benadering de projectgrens (rood) en de gebouwnummers.

bakstenen gevels met spouw en een pannendak. Het erf van nummer 18 had voorheen een agrarische functie en de oppervlakte is veel groter dan die van nummer 20. Op het terrein staan vier bedrijfsgebouwen. Het gaat om de volgende gebouwen:

- **Kleine schuur (fig. 2, nr. 2)**
Het betreft een lage schuur met bakstenen gevels en een pannendak met beschot. De gevels bezitten vermoedelijk geen spouw. In de punten van de kopse gevels is houten beschot aangebracht. De schuur was afgesloten tijdens het veldbezoek en is derhalve niet van binnen geïnspecteerd.
- **Oude kapschuur (fig. 2, nr. 3)**
Het gaat om een gebouw waarvan de bovenkant een open kapschuur is en de onderkant een dichte stal. De gevels zijn van baksteen of houten beschot en enkelwandig. De oostgevel is vermoedelijk in een latere fase aangebracht en bevat wel een spouw. Deze bevat geen ventilatie-openingen, maar wel plaatselijk brede scheuren. Het dak is bedekt met pannen zonder beschot.
- **Kleine stal (fig. 2, nr. 4)**
De stal is geschakeld met het vorige gebouw en opgetrokken uit baksteen zonder spouw. Het dak is bedekt met golfplaten zonder beschot.
- **Nieuwe kapschuur (fig. 2, nr. 5)**
Het betreft hier een grote, open kapschuur die volledig is opgebouwd uit profielplaten. De gevels en het dak zijn enkelwandig.

Rond de gebouwen is het terrein merendeels verhard op een kleine tuin op het erf van nummer 20 na. Ten zuiden van de bedrijfsgebouwen ligt een stuk ruig gras met een sleufsilo, dat in gebruik was als opslag en dergelijke. Dit gedeelte wordt aan de zuidkant begrensd door een doorgeschoten coniferenhaag. Ten zuiden en westen grenst het terrein aan landbouwpercelen met productiegras en een maïsakker. Ten noorden van de Geelkerkenkamp ligt park Bato's wijk. Het gaat om een klassiek park met het karakter van een arboretum. Oppervlaktewater is in en rond het plangebied niet aanwezig.

Figuur 3. Plangebied vanaf het westen gezien.

Figuur 4. Landbouwenclave ten westen van het plangebied.

Figuur 5. Ingang van het perceel met links gebouw 2 en rechts achtereenvolgens gebouw 1 en 3.

Figuur 6. Plangebied vanuit het zuiden gezien met rechts gebouw 5 en links achtereenvolgens gebouw 4 en 3.

1.4 Ingreep

Het voornemen bestaat om alle gebouwen op het terrein te slopen met uitzondering van de moderne kapschuur (nr. 5). Hiervoor in de plaats worden drie woningen gerealiseerd. In het onderzoek is rekening gehouden met een uitgebreid erf voor één van de woningen. De uitbreiding heeft betrekking op de agrarische percelen ten westen en zuiden van het huidige erf, over een afstand van maximaal dertig meter. De planning van het project is niet bekend.

2 Beschermde gebieden

2.1 Ligging beschermde gebieden

Het plangebied ligt niet in een beschermd natuurgebied. Rond de bebouwde kom van Oosterbeek liggen beschermde natuurgebieden die zijn aangewezen in het kader van het Gelders Natuurnetwerk (GNN) (fig. 8) en Natura 2000 (Veluwe). De afstand tot het GNN bedraagt minimaal 250 meter, tot het Natura 2000-gebied bedraagt deze afstand minimaal 500 meter.

Figuur 8. Ligging plangebied (cirkel) t.o.v. beschermde natuurgebieden.

2.2 Effecten beschermde gebieden

De ontwikkeling voltrekt zich binnen de bebouwde kom en is wat schaal betreft niet groter dan de huidige situatie. Van de bestemming wonen zijn bovendien geen wezenlijke grensoverschrijdende effecten te verwachten. Op grond hiervan is een negatief effect op voorhand uit te sluiten.

3 NDFF-gegevens

De databank bevat wat het plangebied en de landbouwenclave betreft alleen losse waarnemingen van vogels zonder vaste nestplaats. Vogelsoorten met vaste nestplaats zijn niet in en rond het plangebied gemeld. Rond de enclave, met name in de besloten delen, zijn waarnemingen gedaan van strikter beschermde en bedreigde soorten. Het gaat om soorten van besloten landschap, zoals Eekhoorn, verschillende soorten vleermuizen en Alpenwatersalamander. Verder zijn plantensoorten van tabel 2 en verschillende bedreigde soorten vastgesteld. Geen van de vermelde soorten, met uitzondering van de vleermuizen, is relevant voor het project, omdat de habitateisen niet voorkomen in het plangebied.

4 Beschermde soorten

4.1 Planten

Het plangebied bestaat enerzijds uit intensief onderhouden erf en anderzijds uit intensief gebruikte agrarische grond met een grote voedselrijkdom en vaak verstoorde bodem. Er groeiden soorten die kenmerkend zijn voor voedselrijke tot zeer voedselrijke bodem, zoals Grote brandnetel, Speedistel, Kweek, Stinkende gouwe, Ridderzuring en Grote weegbree. Het agrarische perceel ten westen van het erf bestaat uit soortenarm productiegras met uitzondering van een klein deel aan de zuidwestzijde. Hier kwamen soorten voor die kenmerkend zijn voor matig voedselrijk grasland, zoals Gewoon biggenkruid, Kleine klaver, Smalle weegbree en Heggenwikke. Geen van de gevonden soorten is bedreigd of beschermd en het voorkomen van strikter beschermde soorten wordt uitgesloten geacht.

4.2 Zoogdieren

Alle inheemse soorten zoogdieren worden beschermd door de Flora- en faunawet. Er zijn geen zoogdieren of sporen daarvan waargenomen. Het terrein is slechts geschikt voor algemeen voorkomende zoogdieren van het landelijk gebied, zoals Huisspitsmuis, Veldmuis, Egel en Mol. De strikter beschermde kleine zoogdieren (tabel 2 of 3) - Grote bosmuis, Eikelmuis, Hazelmuis, Veldspitsmuis, Hamster, Noordse woelmuis en Waterspitsmuis - komen, behalve Waterspitsmuis, niet in de regio voor. Voor Waterspitsmuis is het terrein ongeschikt als leefgebied. De grotere zoogdieren zijn op deze locaties alleen als passant te verwachten, met uitzondering van Steenmarter (tab. 2). Deze soort is kenmerkend voor gebouwen. De te slopen gebouwen zijn weinig geschikt voor Steenmarter, omdat ze te open zijn zonder verborgen ruimten of juist zeer gesloten en daarmee moeilijk toegankelijk. De gebouwen, met name dakranden en dergelijke, zijn geïnspecteerd op sporen (veeg/krabsporen, uitwerpselen, haren en prooiresten). Deze zijn niet aangetroffen op basis waarvan is geconcludeerd dat Steenmarter niet op het terrein aanwezig is.

4.3 Vleermuizen

Een vleermuisonderzoek valt buiten het kader van een quick scan. Wel is de potentie onderzocht van het terrein voor vleermuizen en is zo mogelijk gelet op sporen. Verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden zich in holten van bomen en besloten of donkere ruimten van kunstwerken, zoals gebouwen. Binnen het plangebied staan geen bomen die over potentiële holten beschikken. Hiervoor zijn de bomen te jong. De te slopen gebouwen zijn in meer of mindere mate geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Het meest potentieel zijn de woningen. De bedrijfsgebouwen zijn weinig geschikt als verblijfplaats vanwege de openheid, het kleine volume of het ontbreken van geschikte besloten ruimten. Op grond van de potentie voor vleermuizen is in het zomerhalfjaar van 2016 een vleermuisonderzoek uitgevoerd. Het terrein is viermaal bezocht tussen mei en september 2016. In onderstaande tabel zijn de details van de bezoeken weergegeven.

Datum	Aandachtspunt	periode	tijden	Temp.	Wind	weertype
27-05-2016	Kraamkolonies	Ochtend	03:20 – 05:10	14 °C	1 Bft	Zwaar bewolkt, droog
27-06-2016	Kraamkolonies	Avond	22:00 – 24:00	14 °C	0 Bft	Onbewolkt
23-08-2016	Paarverblijven	Ochtend	04:30 – 06:30	15 °C	0 Bft	Licht bewolkt, droog
12-09-2016	Paarverblijven	Avond	21:00 – 23:00	22 °C	1 Bft	Onbewolkt

Het gebied is in het voorjaar bezocht vanaf zonsondergang of tot zonsopgang. De bezoeken hadden een duur van ongeveer twee uur. De focus van het onderzoek lag in het voorjaar op kraamkolonies. In het najaar lag de focus op paar- en winterverblijven van vleermuizen. Deze bezoeken begonnen later op de avond of duurden langer in verband met de balts die later op de avond begint. In het najaar is speciale aandacht besteed aan nachtelijk zwermen, dat kan duiden op massawinterverblijven. Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd door de heer M. Bleijerveld. Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van twee bat detectors, namelijk een Petterson D240x en een Elekon Batlogger M. Het laatste apparaat maakt van alle geluidswaarnemingen een hoogwaardige opname voor een geluidsanalyse met het programma Batscope. Verder is zonodig een kijker gebruikt.

Resultaten voorjaarsonderzoek

Beide bezoeken verschilden weinig van elkaar. Zowel 's morgens als 's avonds was er een vliegrouete waar te nemen door het terrein heen in de richting noord-zuid. Het ging om enkele tientallen individuen. In de avond liep de vliegrouete in zuidelijke richting, vermoedelijk richting de uiterwaarden. Het betroffen voornamelijk om Gewone dwergvleermuizen, maar er bevond zich ook een enkele Ruige dwergvleermuis tussen. In het open veld waren regelmatig Laatvliegers en Rosse vleermuizen te horen. Bij de gebouwen in het plangebied zijn geen uit- of invliegers vastgesteld of zwermgedrag, zodat een verblijfplaats wordt uitgesloten.

Resultaten najaarsonderzoek

Tijdens het eerste najaarsonderzoek op 23 augustus was de eerder vastgestelde vliegrouete nog waarneembaar. Er trokken weer tientallen Gewone dwergvleermuizen door het plangebied. Verder zijn ook een Grootoorvleermuis en een Myotis-soort (waarschijnlijk Watervleermuis) waargenomen. De Grootoorvleermuis foerageerde korte tijd bij de woningen. Verder zijn nog enige overtrekkende Rosse vleermuizen gehoord. Er zijn in het plangebied geen invliegende of zwermende vleermuizen waargenomen en ook balts is niet vastgesteld. Op 12 september is ook geen baltsgedrag waargenomen. Tegen de verwachting in is in de gehele straat geen baltsgedrag waargenomen. Alleen bij de aansluiting op de Ploegstraat - ten westen van het plangebied - is wel een baltsende Gewone dwergvleermuis aangetroffen. Op basis van de afwezigheid van baltsgedrag en zwermende of invliegende vleermuizen zijn paar- en winterverblijven uit te sluiten.

4.4 Vogels

Alle inheemse broedvogels zijn beschermd. De Flora- en faunawet maakt onderscheid tussen vogels zonder en met vaste broedplaatsen. Van vogels zonder vaste broedplaats zijn alleen de broedsels beschermd en niet het leefgebied. Van vogels met een vaste broedplaats is naast de broedplaats (jaarrond) ook het functionele leefgebied beschermd. Op het erf verbleven enkele gebruikelijke soorten van landelijke erven, te weten Boerenwaluw, Merel, Houtduif en Heggenmus. Boerenwaluw zal hoogstwaarschijnlijk in de kapschuren tot broeden komen. Op de agrarische percelen is het voorkomen van broedvogels niet aannemelijk. Kenmerkende vogelsoorten van agrarische erven met een vaste nestplaats zijn Steenuil, Kerkuil en Huismus. De te slopen bedrijfsgebouwen zijn ongeschikt als nestplaats voor beide uilen, omdat ze te open zijn zonder besloten delen of niet toegankelijk zijn. In de ruimten zijn geen sporen gevonden van uilen. Het erf is in principe wel geschikt voor Huismus, met name de woning. Op 19 april en 27 mei is het plangebied en de omgeving in de vroege ochtend bezocht met het oog op nestindicerend gedrag van Huismus, zoals zang, alarmeren, slepen met nestmateriaal en het invliegen in nestruimten. Op beide data is Huismus in het geheel niet waargenomen. Vreemd genoeg was Huismus in de gehele straat afwezig. Op grond van de afwezigheid van de soort in de gehele buurt is geconcludeerd dat Huismus niet in het plangebied broedt.

4.5 Amfibieën

Alle soorten amfibieën zijn in meer of mindere mate beschermd. Het terrein is niet geschikt als voortplantingshabitat, omdat water ontbreekt. Voor amfibieën in de landfase is het plangebied weinig geschikt, omdat dat dekking nauwelijks beschikbaar is. In het plangebied zijn hoogstens soorten algemene soorten van tabel 1 te verwachten, zoals Gewone pad en Bruine kikker.

4.6 Reptielen

Alle soorten reptielen zijn in meer of mindere mate beschermd. Het plangebied biedt voor geen van de Nederland voorkomende reptielen een geschikt leefgebied. Een negatief effect op reptielen als gevolg van de ontwikkeling is uit te sluiten.

4.7 Vissen

In en rond het plangebied komt geen oppervlaktewater voor. Een negatief effect op vissen in het algemeen is uit te sluiten.

4.8 Ongewervelden

De beschermde soorten ongewervelden zijn gebonden aan zeer specifieke habitats. Het plangebied komt voor geen van de beschermde soorten overeen met hun habitat. Deze soortgroep is daarom in zijn geheel uit te sluiten.

4.9 Samenvatting

In het plangebied is het voorkomen van licht beschermde zoogdieren en amfibieën van tabel 1 te verwachten. In opgaande begroeiing en in het gebouw moet rekening worden gehouden met broedvogels zonder vaste nestplaats.

Tabel 1: Beschermde soorten die binnen de planlocatie worden verwacht op basis van bestaande gegevens en het veldbezoek.

SOORTGROEP	TOELICHTING	BESCHERMDE SOORTEN					
		GEEN	PLANT	TABEL 1 (ALGEMEEN)	TABEL 2 (LICHT)	TABEL 3 (STRENG)	VOGELS
Planten		X					
Zoogdieren	Kleine soorten			Waarsch			
Vleermuizen	Foerageerroute					Niet relevant	
Vleermuizen	Vliegroute					Aanwezig	
Vleermuizen	Verblijven	X					
Broedvogels	Zonder vaste nestplaats						Zeker
Broedvogels	Met vaste nestplaats	X					
Amfibieën				Mogelijk			
Reptielen		X					
Vissen		X					
Ongewervelden		X					

5 Conclusies

5.1 Beschermde gebieden

Het plangebied maakt geen deel uit van beschermde gebieden. In de omgeving liggen diverse onderdelen van het Gelders Natuurnetwerk en Natura 2000. De afstand van deze gebieden tot het plangebied is dermate groot in verhouding tot de schaal van het project, dat een negatief effect op voorhand is uit te sluiten.

5.2 Beschermde soorten

In het plangebied en op de plaatsen van de ingrepen zijn licht beschermde soorten van tabel 1 uit de soortgroepen zoogdieren en amfibieën te verwachten. Daarnaast moet rekening worden gehouden met broedsels van vogels zonder vaste nestplaats. De broedsels kunnen aanwezig zijn in zowel de te rooien haag als de te slopen gebouwen. Op de agrarische percelen is het voorkomen van broedsels niet waarschijnlijk. Over het terrein loopt een vliegroute van vleermuizen, met name van Gewone dwergvleermuis. De route volgt de kortste route door het open veld ten zuiden van het plangebied. De ontwikkeling in het plangebied is hierop niet van invloed.

Voor soorten van tabel 1 geldt een algemene vrijstelling van de verbodsartikelen van de Flora- en faunawet zolang het een ruimtelijke ingreep betreft. Broedsels van vogels en de dieren zelf kunnen schade ondervinden wanneer de uitvoering in het broedseizoen plaatsvindt. Dit is verboden volgens de FF-wet. Hiervoor is geen ontheffing mogelijk.

5.3 Maatregelen

Er moet bij de uitvoering rekening gehouden worden met de broedtijd van vogels. In dit verband dient het rooien van groen en het slopen van de stal buiten het broedseizoen te gebeuren, tenzij een inspectie aantoont dat er geen broedsels voorkomen. De piek van het broedseizoen valt in de periode van half maart tot half juli. Eerdere en latere broedgevallen zijn mogelijk, met name van duiven. In de periode november-februari is de kans op broedgevallen zeer klein. Vanuit de FF-wet zijn geen verdere maatregelen vereist. Ook is geen ontheffing nodig, mits rekening wordt gehouden met broedvogels.

6 Bronnen

Creemers, R. & Delft, J. van. 2009. Atlas van reptielen en amfibieën in Nederland, Ravon.

www.gelderland.nl

www.ndff.nl

www.synbiosis.alterra.nl

www.waarneming.nl

Rogier Lange et al. 1994. Zoogdieren van West-Europa. KNNV-uitgeverij, Utrecht

Bijlage I Wettelijk kader en beleidskader

De toets is gericht op de aanwezigheid van beschermde soorten en beschermde gebieden. De soortbescherming is in de wet geregeld middels de Flora- en faunawet. De gebiedsbescherming is geregeld middels de Natuurbeschermingswet (Natura 2000 gebieden en beschermde natuurmonumenten) en ten aanzien van het Nationale Natuurnetwerk (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur) middels het beleid uit de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte en de provinciale structuurvisies/verordeningen.

Flora- en faunawet

Soortbescherming in Nederland is geregeld in de Flora- en faunawet. Deze wet is op 1 april 2002 in werking getreden en voorziet in de bescherming van een groot aantal in Nederland voorkomende planten en dieren. Voor de beschermde soorten geldt een aantal verbodsbepalingen zoals weergegeven in onderstaand kader.

Artikel 8:

Het is verboden beschermde planten te plukken, te verzamelen, af te snijden, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op een andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9:

Het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10:

Het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11:

Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12:

Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Artikel 13:

Het is verboden beschermde planten en dieren te vervoeren of onder zich te hebben.

Zorgplicht

Naast de verbodsbepalingen voor de in de wet genoemde beschermde soorten geldt voor alle in het wild voorkomende planten en dieren in Nederland de zorgplicht (artikel 2). Deze zorgplicht houdt in dat nadelige gevolgen voor flora en fauna zoveel mogelijk moeten worden voorkomen.

Ontheffing

Bij de Flora- en faunawet kan onder voorwaarden van het verbod op schadelijke handelingen worden afgeweken met een ontheffing of vrijstelling. De beschermde soorten zijn na het inwerking treden van de AMvB artikel 75 in 2005, verdeeld in drie categorieën (tabellen) waarvoor verschillende toetsingscriteria gelden voor het verkrijgen van een ontheffing.

Tabel 1 (algemene soorten)

Het betreft beschermde soorten waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Hiervoor geldt een vrijstellingsregeling als bij ingrepen sprake is van bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen.

Tabel 2 (overige / licht beschermde soorten)

Het betreft beschermde soorten waarvoor een vrijstelling geldt wanneer gewerkt wordt volgens een door de minister van EZ goedgekeurde gedragscode. Wanneer er geen gedragscode is, zal ontheffing aangevraagd moeten worden. Voorwaarde is dat er geen afbreuk gedaan mag worden aan de gunstige staat van instandhouding van de soort (populatie niveau). Dit is de zogenaamde 'lichte toets'.

Tabel 3 (streng beschermde soorten)

Het betreft streng beschermde soorten. Dit betreft soorten die zijn opgenomen in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Daarnaast betreft het soorten die door Nederland aan deze lijst zijn toegevoegd middels een AMvB van artikel 75. Voor deze soorten wordt alleen ontheffing verleend als er aan een aantal voorwaarden wordt voldaan:

- Er is geen andere bevredigende oplossing, waarbij gezocht moet worden naar alternatieven voor de locatie of voor de ingreep;
- Er is sprake van een in of bij wet genoemd belang;
- Er wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van de instandhouding van de soort;
- Er wordt zorgvuldig gehandeld ten aanzien van de soort.

Deze criteria worden ook wel omschreven als de 'uitgebreide toets'.

Vogels

Vogels maken geen onderdeel uit van de tabellen. Alle vogels zijn in dezelfde mate beschermd. Broedende vogels met nesten, eieren of niet vliegvlugge jongen zijn, in navolging van de Europese Vogelrichtlijn, strikt beschermd; voor verstoring van broedgevallen wordt in principe geen ontheffing gegeven. Als de werkzaamheden buiten het broedseizoen (circa 15 maart - 15 augustus) plaatsvinden zal in het algemeen niet snel een ontheffing nodig zijn. Uitzondering zijn vogels met jaarrond beschermde nesten. Voor het verstoren, beschadigen of vernietigen van jaarrond beschermde vogelnesten is altijd een ontheffing benodigd, ook als de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden. Bij een ontheffingaanvraag, zal de uitgebreide toets zoals beschreven onder soorten van tabel 3 worden toegepast. Het in of bij wet genoemd belang moet in de Vogelrichtlijn zijn opgenomen. In augustus 2009 is door de Minister van (destijds) LNV nieuw beleid voor het beoordelingskader van Flora- en faunawet ontheffingaanvragen aangekondigd. Met dit nieuwe

beleid is een nieuwe vogellijst afgegeven. In deze vogellijst is onderscheid gemaakt tussen soorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn (vogels van categorie 1 t/m 4) en soorten waarvoor de nesten niet jaarrond zijn beschermd, maar waarvoor wel inventarisatie gewenst is (vogels van categorie 5). Indien vogels uit de laatste groep in de projectlocatie aanwezig zijn moet een omgevingscheck gedaan worden om te kijken of in de directe omgeving voldoende alternatieven aanwezig zijn. Wanneer in de omgeving onvoldoende broedbiotoop aanwezig is, zijn ook de nesten van soorten uit categorie 5 jaarrond beschermd (min LNV, augustus 2009).

Functionaliteit behouden

Door een wijziging in de beoordeling van ontheffingaanvragen in augustus 2009, is het mogelijk om te voorkomen dat een ontheffing nodig is. Dit is het geval wanneer mitigerende maatregelen er voor zorgen dat de 'functionele leefomgeving' van dieren intact blijft. Dit betekent bijvoorbeeld dat er voorafgaand aan de ingreep nieuw leefgebied wordt gerealiseerd. Voor soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en voor vogels kan dit van belang zijn omdat er alleen ontheffing kan worden verkregen bij een beperkt aantal belangen welke in respectievelijk de Habitatrichtlijn of Vogelrichtlijn worden aangegeven. Door uitspraken van de Raad van State (op 3 oktober 2012, uitspraak 201108112/1/A3 en 11 juli 2012, uitspraak 201104809) moet een dergelijke werkwijze echter zorgvuldig worden onderbouwd waarbij er toch sprake kan zijn van een ontheffing.

Rode Lijst

Een Rode Lijst bevat een overzicht van soorten die uit Nederland zijn verdwenen of dreigen te verdwijnen. Dit wordt bepaald op basis van zeldzaamheid en/of negatieve trend. De lijsten worden periodiek vastgesteld door de minister van EZ. Rode lijsten hebben geen juridische status. Als een soort op de lijst komt, is deze niet automatisch beschermd. Daarvoor moet de soort worden aangewezen onder de Flora- en faunawet. De Rode lijsten helpen daarbij. Deze lijsten worden ook gebruikt om te toetsen of de beleidsdoelen over biodiversiteit worden gehaald (www.rijksoverheid.nl).

Natuurbeschermingswet

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet in werking getreden. Hiermee zijn de verplichtingen uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn, voor zover die zien op gebiedsbescherming, geïmplementeerd in het Nederlands recht. Directe toetsing aan de Vogel- en Habitatrichtlijn is daarmee niet meer aan de orde. Onder de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 worden de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden aangewezen en beschermd. Deze worden gezamenlijk Natura 2000-gebieden genoemd. Daarnaast worden Beschermd Natuurmonumenten en Wetlands aangewezen en beschermd. Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de minister van EZ. Voor alle Natura 2000 gebieden worden beheerplannen opgesteld. Deze beheerplannen maken duidelijk welke activiteiten wel en niet mogelijk zijn in en om die gebieden.

NNN/EHS

Het Nationale Natuurnetwerk (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur - EHS) is een netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. De EHS is als beleidsdoel opgenomen in de Structuurvisie

Infrastructuur en Ruimte (SVIR). De juridische borging van de nationale ruimtelijke belangen die in de SVIR worden aangewezen vindt plaats via het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). De rijkslijn zoals verwoord in het SVIR en Barro is dat er bij EHS geen sprake is van externe werking.

De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit natuurnetwerk. Zij wijzen in hun structuurvisie of verordening de gebieden aan die onder het NNN vallen. In of in de nabijheid van een NNN-gebied geldt het 'nee, tenzij'-principe: nieuwe plannen of projecten zijn niet toegestaan als ze de wezenlijke (potentiële)waarden en kenmerken van het NNN-gebied significant aantasten, tenzij er sprake is van redenen van groot openbaar belang en er geen reële alternatieven zijn. De schade dient in dat geval door mitigerende maatregelen zoveel mogelijk beperkt te worden. De restschade dient te worden gecompenseerd. De planologische bescherming van het NNN vindt plaats in op basis van de Wet ruimtelijke ordening vast te stellen bestemmingsplannen.